

Deel 2

Verbonden in de Bijbel

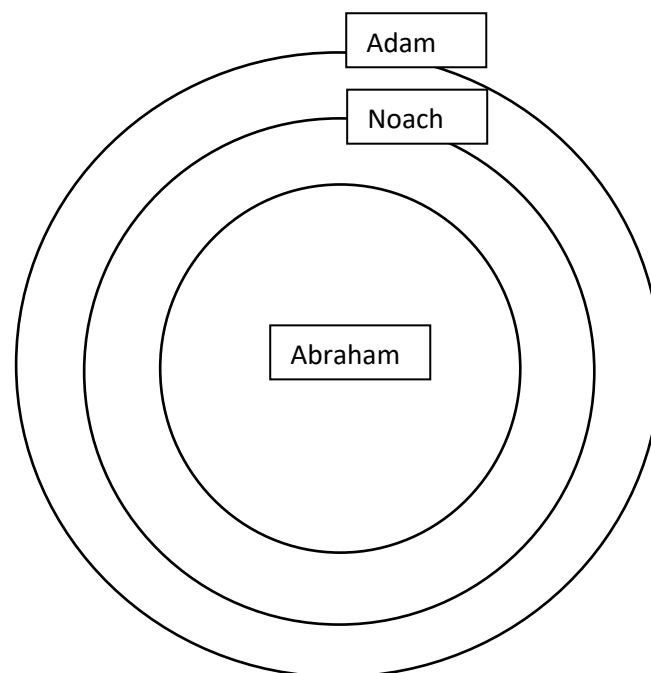
Hans van de Lagemaat

Hoofdstuk 1

Inleiding

In dit deeltje gaan we verder met de verbonden die God met Israël heeft gesloten.

Ten eerste herinner ik je aan het volgende plaatje.

God had een verbond gesloten met Adam. Dat verbond hield tevens een belofte in die ging over de heerschappij op aarde. Adam gaf die heerschappij uit handen en dit verbond werd verbroken. Wat nu volgt is een serie verbonden die God sluit om de heerschappij over de aarde weer in handen van de mens te krijgen waarbij Hij toch trouw blijft aan Zijn eigen Woord. Voor onze ogen verrijst een wondermooi plan; dit is een onderdeel van Gods voornemen der eeuwen. Het is het waard om keer op keer bestudeerd en overdacht te worden.

Het eerste verbond dat God sloot na het verbond met Adam is het verbond met Noach. Nadat ook dit verbond was verbroken en de mens in Babel in opstand was gekomen tegen God de Allerhoogste, werd Abram uit Ur der Chaldeeën weggeroepen naar een land dat God hem

wijzen zou. Met Abraham en zijn nageslacht maakte God een verbond dat voor hem de beloften inhield van een groot nageslacht, een land en koningen.

Belangrijk om te onderscheiden is dat dit verbond niet op zichzelf staat. Dit verbond staat ten dienste van de twee voorgaande verbroken verbonden. Hoewel de verbonden met Adam en Noach van de kant van de mens zijn verbroken, betekent dit niet dat God Zich door de satan en de zonde verslagen weet. Na iedere ogenschijnlijke nederlaag doet Hij Zijn volgende zet. En die volgende zet was in dit geval het verbond met Abraham. Door middel van dit verbond bereikt Hij Zijn doel met Noach en Adam; maar niet zonder binnen dat verbond ook nog andere verbonden te sluiten.

Ook belangrijk om te onderscheiden is dat ons de verbonden niets met onze persoonlijke verlossing te maken hebben. Ons heil is in Christus. Ons heil is ook in Christus als we geen zicht hebben op Gods plan in al deze verbonden. Daarnaast hebben de verbonden ook niets te maken met de rechtvaardiging van Abraham door het geloof. Er was nog helemaal geen sprake van een verbond toen God hem zijn geloof tot rechtvaardigheid rekende (Gen. 15:6). De verbondssluiting vindt hierna pas plaats.

God richtte het verbond op met Abraham en zijn nageslacht. Dit is de basis voor het volgende verbond: het verbond met het volk Israël.

Hoofdstuk 2

Het verbond met Israël

Ongeveer vierhonderd jaar na Abraham sluit God weer een verbond. Dit keer is dit niet een verbond met een mens, maar met een geheel volk. Door middel van dit verbond met het volk Israël, het nageslacht van Abraham, gaat God Zijn verbond met hem waar maken en daardoor ook Zijn verbond met Noach en met Adam. We lezen voor het eerst van dit verbond in Exodus 19. Drie maanden nadat het volk door de machtige arm van de Heere uit Egypte was geleid kwam het aan de berg Sinaï. Daar trad God met het volk in een verbond.

*'In de derde maand, op dezelfde dag dat de Israëlieten uit het land Egypte waren vertrokken, kwamen zij in de woestijn Sinaï. Zij braken op vanuit Rafidim, kwamen in de woestijn Sinaï en sloegen hun kamp op in de woestijn. Israël sloeg daar zijn kamp op tegenover de berg. Toen klom Mozes omhoog, naar God. De HEERE riep tot hem vanaf de berg: Zo moet u tegen het huis van Jakob zeggen en de Israëlieten verkondigen: U hebt zelf gezien wat Ik met de Egyptenaren gedaan heb en hoe Ik u op arendsvleugels gedragen en u bij Mij gebracht heb. Nu dan, als u nauwgezet Mijn stem gehoorzaamt en **Mijn verbond** in acht neemt, dan zult u uit alle volken Mijn persoonlijk eigendom zijn, want heel de aarde is van Mij. U dan, u zult voor Mij een koninkrijk van priesters en een heilig volk zijn. Dit zijn de woorden die u tot de Israëlieten moet spreken.'* (Ex. 19:1-6).

Het valt onmiddellijk op dat God ook hier weer spreekt van 'Mijn verbond'. Hij bepaalt de inhoud ervan. Hij stelt de voorwaarden en de beloften.

Ten overvloede zeg ik er nog een keer bij dat dit verbond met een bepaald volk is gesloten: Israël. Met geen ander volk. Zij waren de nakomelingen van Abraham. Door hen heen ging God verder. Na de opstand in Babel en de verkiezing van Abraham werd het steeds

duidelijker dat God de andere heidenen liet wandelen naar hun eigen goeddunken. De gevolgen waren afgoderij en alles wat daarmee altijd samengaat.

Toen Paulus en Barnabas in Lystre waren aangekomen en daar door de kracht van God een kreupele genezen werd door de bediening van deze twee Godsmannen dacht de menigte dat de goden Jupiter en Mercurius tot hen waren afgedaald. Zij dreigden Paulus en Barnabas dienovereenkomstig te gaan aanbidden met offers. Dat lieten de twee zich niet gebeuren en met krachtige woorden betuigden zij de menigte dat zij dit niet moesten doen.

*‘Mannen, waarom doet u dit? Ook wij zijn mensen net zoals u, en wij verkondigen u juist dat u zich van deze zinloze dingen moet bekeren tot de levende God, Die de hemel, de aarde, de zee en alles wat erin is, gemaakt heeft. **Hij heeft in de tijden die achter ons liggen al de heidenen hun eigen wegen laten gaan, hoewel Hij Zichzelf toch niet onbetuigd liet door goed te doen: Hij gaf ons vanuit de hemel regen en vruchtbare tijden en verzadigde ons hart met voedsel en vreugde.**’ (Hand. 14:15-17).*

Hij handelde met één volk. De andere volken liet Hij in hun eigen wegen gaan. Het resultaat zien we in Romeinen 1:18-32: gruwelijke afgoderij, verandering van de waarheid in de leugen en allerlei pervers gedrag op seksueel gebied.

God sloot Zijn verbond met Israël. De geschiedenis is vanaf dat moment alleen maar echt interessant waar het dit volk betreft. Daarom vinden we in de Bijbel dan ook geen of nauwelijks verwijzingen naar andere volken, anders dan wanneer zij in direct verband staan met dit volk.

Dit verbond met Israël was besloten binnen het verbond met Abraham, Izak en Jakob. Het verbond met deze vaders van het volk was de basis. God handelt met dit volk op grond van het verbond dat

Hij met Abraham, Izak en Jakob had gesloten. Dat zien we des te duidelijker als we de geschiedenis van het volk na Jakob kort nagaan.

Jakob was met al zijn nageslacht in Egypte gekomen. Het volk leefde daar gerust en tevreden, totdat er een Farao opstond die Jozef niet had gekend. Vanaf dat moment begon de onderdrukking. De toestand werd zo hopeloos vanwege de slavendienst, dat het volk begon te zuchten en te schreeuwen.

'Toen hoorde God hun gekerm, en God dacht aan Zijn verbond met Abraham, met Izak en met Jakob. En God zag naar de Israëlieten om en ontfermde Zich over hen.' (Ex. 2:24, 25).

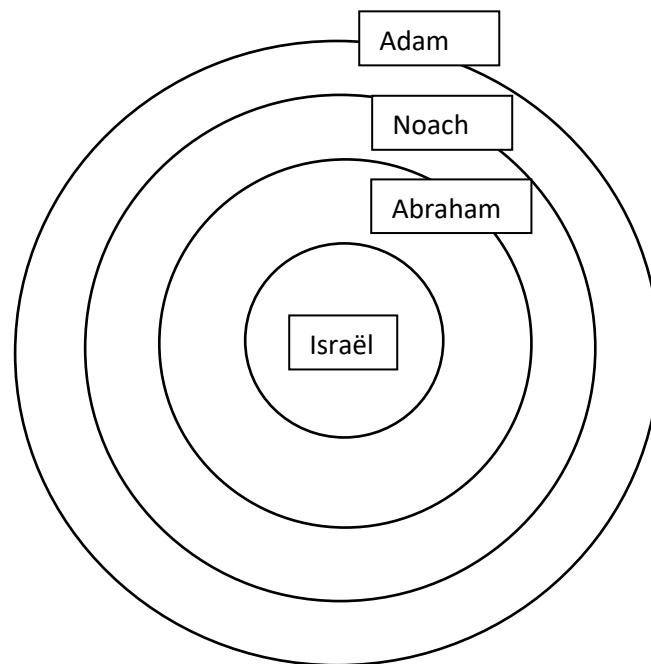
God gedacht aan dat verbond en daarom zag Hij het volk aan en kende¹ het. God zond Mozes als de middelaar en de verlosser van het volk. Tot hem zei God waarom Hij het volk zou gaan verlossen.

*'Toen sprak God tot Mozes en zei tegen hem: Ik ben de HEERE. Ik ben aan Abraham, Izak en Jakob verschenen als God de Almachtige, maar met Mijn Naam HEERE ben Ik hun niet bekend geweest. **Ook heb Ik Mijn verbond met hen gesloten om hun het land Kanaän te geven**, het land van hun vreemdelingschap, waarin zij als vreemdeling verbleven. Bovendien heb Ik Zelf het gekerm gehoord van de Israëlieten, die de Egyptenaren voor zich laten werken, en **Ik heb aan Mijn verbond gedacht**. Zeg daarom tegen de Israëlieten: Ik ben de HEERE. Ik zal u uitleiden van onder de dwangarbeid van de Egyptenaren. Ik zal u redden uit hun slavernij en u verlossen door een uitgestrekte arm en door zware strafgerichten. Ik zal u tot Mijn volk aannemen en Ik zal u tot een God zijn. Dan zult u weten dat Ik de HEERE, uw God, ben, Die u uitleidt van onder de dwangarbeid van de Egyptenaren.'* (Ex. 6:1-6).

¹ Naar de SV.

God had een verbond met Abraham, Izak en Jakob gesloten en hen het land Kanaän beloofd. Toen Hij Zijn volk in Egypte hoorde kermen onder de zware last van de slavernij gedacht Hij aan dat verbond en beloofde Hij verlossing. En die verlossing is er gekomen. Nadat Hij het volk verlost had is Hij in een verbond met dit volk getreden. Het verbond met Israël is dus besloten in het verbond met Abraham. Zonder het verbond met Abraham zou het verbond met Israël er niet geweest zijn en zonder het verbond met Israël kan het verbond met Abraham niet vervuld worden.

We kunnen de tekening van de verbonden nu dus iets uitbreiden.

Hoofdstuk 3

De verbondssluiting

In Exodus 20 tot en met 24 lezen we wat er in het sluiten van het verbond allemaal gebeurde.

In Exodus 19:5 had God gesproken van het houden (SV) of in acht nemen van Zijn verbond. Dat 'houden' is hetzelfde woordje dat in Genesis 2:15 wordt gebruikt voor het 'bewaren' (SV) of 'onderhouden' van de hof van Eden.

'Nu dan, als u nauwgezet Mijn stem gehoorzaamt en Mijn verbond in acht neemt, dan zult u uit alle volken Mijn persoonlijk eigendom zijn, want heel de aarde is van Mij.' (Ex. 19:5).

Aan dat in acht nemen van het verbond werden door God rijke beloften verbonden. Het volk Israël zou zijn:

Zijn persoonlijk eigendom uit alle volken,
een koninkrijk van priesters,
een heilig volk
(Ex. 19:5, 6).

Toen God het verbond ging sluiten met het volk, was Hij de Eerste Die begon te spreken.

'Toen sprak God al deze woorden.' (Ex. 20:1).

Na de tien woorden (*devariem*) en de richtlijnen hoe men een altaar moest bouwen, houdt God hun allerlei bepalingen (*misjpatiem*), wetten en rechten, voor.

Toen Mozes terugkwam bij het volk gaf hij hun alles door wat God tegen hem gesproken had.

'Mozes kwam terug en vertelde al de woorden van de HEERE en al de bepalingen aan het volk.' (Ex. 24:3).

Deze woorden en bepalingen zijn de *devariem* van Exodus 20:1 en de *misjpatiem* van Exodus 21:1. Die horen dus bij elkaar en vormen met elkaar de inhoud van het verbond dat God met Israël sloot.

Het antwoord van het volk hierop was eensluidend. Zij zouden het verbond in acht gaan nemen, zoals God hun gevraagd had (Ex. 19:5).

'Toen antwoordde heel het volk eenstemmig en zij zeiden: Al de woorden die de HEERE gesproken heeft, zullen wij doen.' (Ex. 24:3).

Nadat Mozes de woorden en bepalingen in een boek had geschreven en het voorgelezen had aan het volk antwoordden zij nogmaals met min of meer dezelfde woorden.

'En zij zeiden: Alles wat de HEERE gesproken heeft, zullen wij doen en Hem gehoorzamen.' (Ex. 24:7).

God hield hen het verbond en de wet voor en geheel vrijwillig gaf het volk met één stem te kennen in alles te zullen gehoorzamen. Door volkomen gehoorzaamheid zou het volk Gods persoonlijke eigendom worden, een koninkrijk van priesters en een heilig volk.

Door deze belofte van het volk om te zullen gehoorzamen plaatste het zichzelf onder de wet. Deze woorden 'onder de wet' zijn buitengewoon belangrijk. Het gehele verlossingswerk van de Heere Jezus Christus van Jood en Heiden is hierop gebaseerd. Ik kom daar later uitgebreid op terug. Toch schrijf ik hier nu al een aantal teksten op met een paar vragen ter overdenking.

*'Want de zonde zal over u niet heersen. U bent namelijk **niet onder de wet**, maar onder de genade.'* (Rom. 6:14).

1. Tegen wie spreekt Paulus hier?
2. Wat betekent deze tegenstelling, 'niet onder de wet, maar onder de genade'?
3. Hoe kan het dat de zonde niet over ons zal heersen, als we juist niet onder de wet zijn?
4. *'Wat dan? Zullen wij zondigen omdat wij **niet onder de wet** maar onder de genade zijn? Volstrekt niet!'* (Rom. 6:15).

Hier weer die tegenstelling 'niet onder de wet, maar onder de genade'. Hoe zorgt die er dan voor dat we niet zondigen?

5. *'En ik ben voor de Joden geworden als een Jood, om Joden te winnen. Voor hen die **onder de wet** zijn, ben ik geworden als **onder de wet**, om hen die **onder de wet** zijn te winnen.'* (1 Kor. 9:20).

Paulus was toch een Jood? Waarom schrijft hij dan 'als onder de wet'?

6. Heeft dit laatste ook iets te maken met de vragen 1 tot en met 4?
7. *'Want allen die uit de werken van de wet zijn, zijn onder de vloek. Er staat immers geschreven: Vervloekt is ieder die niet blijft bij alles wat geschreven staat in het boek van de wet, om dat te doen.'* (Gal. 3:10).

God verbindt toch juist zo'n zegen aan het in acht nemen van Zijn verbond? Daarom antwoordde Israël met één mond dat zij alles

zouden doen. Maar nu schrijft Paulus dat allen die uit de werken van de wet zijn, onder de vloek zijn. Hoe zit dat dan?

8. *'Voordat het geloof echter kwam, werden wij **door de wet** bewaakt, als gevangenen opgesloten, totdat het geloof geopenbaard zou worden.'* (Gal. 3:23).

Dit klinkt toch wel iets anders dan 'Gods persoonlijk eigendom uit al de volken' en 'een koninkrijk van priesters'. Is er iets veranderd?

9. *'Maar toen de volheid van de tijd gekomen was, zond God Zijn Zoon uit, geboren uit een vrouw, geboren **onder de wet**, om hen die **onder de wet** waren, vrij te kopen, opdat wij de aanneming tot kinderen zouden ontvangen.'* (Gal. 4:4, 5).

Hoe kwam Christus, de Zoon van God 'onder de wet'?

10. Waarom deed Hij dat? Waarom was dit nodig?
11. *'Zeg mij, u die **onder de wet** wilt zijn, luistert u niet naar de wet? Als u echter door de Geest geleid wordt, bent u **niet onder de wet**.'* (Gal. 5:18).

Het klinkt in deze vraag van Paulus aan de Galaten alsof het helemaal niet goed is om 'onder de wet' te willen zijn. Hoe kan dat?

12. 'Door de Geest geleid' en 'niet onder de wet' lijken elkaar hier uit te sluiten. Hoe zit dat? Wat is dat eigenlijk: 'door de Geest geleid worden'?

Er zijn nog veel meer Schriftgedeelten in dit verband aan te halen, maar hier laat ik het voorlopig even bij. De vragen zullen zo veel mogelijk in de loop van deze serie beantwoord worden.

Hoofdstuk 4

Boek en bloed van het verbond

Nadat Mozes alle woorden en bepalingen van het verbond bekend had gemaakt, had het volk met één stem geantwoord dat het alles zou doen. Vervolgens schreef Mozes al deze dingen op. Dat resulteerde in een boek. Bij een boek moeten we denken aan een boekrol. Er zijn in de Bijbel verschillende verwijzingen naar deze boekrol.

Nadat Mozes alles in een boek geschreven had, bouwde hij een altaar met twaalf gedenksteden overeenkomstig het getal van de stammen van de kinderen van Israël. Vervolgens liet hij jonge mannen² stieren offeren als brandoffers en dankoffers. De helft van het bloed van deze dieren deed hij in schalen en met de andere helft besprengde hij het altaar.

Hierna las hij de woorden uit het boek van het verbond, zoals deze boekrol nu genoemd wordt, en nogmaals bevestigde het volk dat zij zouden gehoorzamen.

*'Toen nam Mozes het bloed, sprenkelde het op het volk en zei: Zie, dit is het bloed van het verbond dat de HEERE met u gesloten heeft op grond van al die woorden.'*³ (Ex. 24:8).

We lezen hier dus van een boek van het verbond en van het bloed van het verbond. Het verbond met Israël werd gesloten 'over' al die woorden die Mozes op heeft moeten schrijven. Het verbond werd bekrachtigd door het bloed van de jonge stieren en het volk werd er mee besprengd.

² SV: 'jongelingen van de kinderen Israëls', dat zijn de eerstgeborenen in Israël die offerden voordat de Levieten hiertoe waren aangesteld (Num. 3:12, 13).

³ SV: 'hetwelk de HEERE met ulieden gemaakt heeft over al die woorden'.

Een verbond wordt bekrachtigd door bloed. Dat is de essentie van het onderwijs wat Paulus ons wil geven in Hebrëeën 9:15-20 op grond van deze verbondssluiting in Exodus 24. Ik geef eerst de tekst:

'En daarom is Hij de Middelaar van het nieuwe verbond, opdat, nu de dood heeft plaatsgevonden tot verzoening van de overtredingen die er onder het eerste verbond waren, de geroepenen de belofte van de eeuwige erfenis ontvangen. Immers, waar een testament is, daar is het noodzakelijk dat de dood van de maker van het testament vastgesteld wordt. Want een testament is bindend na iemands dood. Het wordt immers nooit van kracht zolang de maker van het testament nog leeft. Daarom is ook het eerste niet zonder bloed ingewijd. Want nadat elk gebod overeenkomstig de wet aan heel het volk door Mozes meegedeeld was, nam hij het bloed van de kalveren en van de bokken met water en scharlakenrode wol en hysop, en besprenkelde het boek zelf en heel het volk, terwijl hij zei: Dit is het bloed van het verbond dat God u bevolen heeft te houden.'
(Heb. 9:15-20).

Deze vertaling is ronduit misleidend en daar moet ik eerst wat over zeggen. In deze zes verzen komt het Griekse woord *diathèkè* vijf keer voor. De HSV vertaalt het woord drie keer met 'verbond'⁴, hetgeen de juiste betekenis is, en twee keer met 'testament'.⁵

Paulus verwijst hier naar de verbondssluiting op de berg Sinaï en hij heeft het dus niet over een testament, maar over een verbond.

In de eerste plaats spreekt hij in vers 15 over het 'nieuwe verbond'. De bespreking hiervan moeten we nog even laten rusten tot een later deeltje, maar het is goed om alvast te beseffen dat het nieuwe

⁴ Hebrëeën 9:15, 20

⁵ Hebrëeën 9:16, 17.

De SV doet het in dit Schriftgedeelte wel consequenter door overal 'testament' te vertalen, maar daardoor gaat de betekenis van de tekst helemaal verloren.

verbond altijd in contrast gesteld en vergeleken wordt met het verbond dat God op Sinaï met Israël sloot. Christus is als Middelaar van het nieuwe verbond gekomen tot verzoening van de overtredingen die onder het eerste verbond waren, en dat is dus het verbond met Israël op Sinaï. Deze verzoening is gebaseerd op Zijn dood. 'De dood heeft plaatsgevonden'. Op grond van dit werk zouden de geroepenen de eeuwige erfenis ontvangen. Deze erfenis is de belofte die bij het houden van het verbond hoorde. We moeten hier niet ons gangbare idee van een erfenis lezen; daar gaat het helemaal niet over.

In de tweede plaats stelt Paulus het nieuwe verbond tegenover het eerste verbond. Dat eerste verbond is dus het verbond met Israël na de uittocht uit Egypte. Paulus noemt dit regelmatig zo. Dit verbond is niet het 'eerste' in absolute zin. De verbonden met Adam, Noach en Abraham gingen hier immers aan vooraf. Het is wel het eerste van twee met het volk Israël. Over dit 'eerste verbond' in Hebreeën gaat het in het volgende hoofdstuk.

In de derde plaats zegt Paulus ons dat bij het maken van een verbond de dood van de *diathèmenos* noodzakelijk is. De SV vertaalt dit woord tweemaal met 'testamentmaker' en de HSV met 'de maker van het testament'. De vertalers dachten hier overduidelijk aan ons idee van een testament, maar daar gaat het hier helemaal niet om. Het gaat om het sluiten van een verbond. Dat verbond lag vast in de dood van de *diathèmenos*. Dit is het verordeneerde bloedige offer.

Diathèmenos komt van het werkwoord *diatithemai*. De eerste keer dat het gebruikt wordt, wordt het met 'verordineren' (SV) of 'beschikken' vertaald.

*'En Ik **beschik** u het Koninkrijk, zoals Mijn Vader dat aan Mij **beschikt** heeft' (Luk. 22:29).*

De andere drie keren, naast Hebreeën 9:16, 17, wordt het gebruikt voor het maken, sluiten, oprichten van een verbond.

*'U bent kinderen van de profeten en van het verbond dat God met onze vadersen **sloot**, toen Hij tegen Abraham zei: En in uw Nageslacht zullen alle geslachten van de aarde gezegend worden.'* (Hand. 3:25).

*'Want dit is het verbond dat Ik met het huis van Israël **sluiten zal** na die dagen, zegt de Heere: Ik zal Mijn wetten in hun verstand geven en Ik zal die in hun hart schrijven. Ik zal hun tot een God zijn, en zij zullen Mij tot een volk zijn.'* (Heb. 8:10).

*'Want na eerst gezegd te hebben: Dit is het verbond, dat Ik met hen na die dagen **zal sluiten**, zegt de Heere: Ik zal Mijn wetten in hun hart geven en Ik zal die in hun verstand schrijven, en aan hun zonden en hun wetteloze daden zal Ik beslist niet meer denken.'* (Heb. 10:16, 17).

De 'testamentmaker', de *diathèmenos*, in Hebr. 9:16, 17 is niet een erfgenaam die een testament heeft opgesteld wat pas van kracht zal worden als hij sterft en zijn erfgenamen hun rechtmatige deel op mogen eisen overeenkomstig het testament. **De *diathèmenos* is het slachtoffer waardoor het verbond dat gesloten wordt van kracht wordt.** Een verbond werd gesloten en bekrachtigd door zo'n offer.

Dat is bijvoorbeeld duidelijk in het verbond dat God met Abraham sluit. De slachtoffers zijn daar een driejarige jonge koe, een driejarige geit, een driejarige ram, een tortelduif en een jonge duif. Het verbond wordt van kracht als de Heere, in de gedaante van een rokende oven en een vurige fakkel tussen de stukken van de slachtoffers doorging. Eenzelfde manier van verbondssluiting lezen we in Jeremia 34:18, 19.

'Ik zal de mannen die Mijn verbond hebben overtreden, die de woorden van het verbond dat zij voor Mijn aangezicht gemaakt hadden, niet gestand hebben gedaan, maken als het kalf dat zij in tweeën hebben gesneden en tussen de stukken waarvan zij zijn

doorgegaan, namelijk de vorsten van Juda, de vorsten van Jeruzalem, de hovelingen, de priesters en de hele bevolking van het land, die allen tussen de stukken van het kalf zijn doorgegaan. (Jer. 34:18, 19).

Bij het sluiten van een verbond werd een kalf doormidden gesneden en de degenen die het verbond met elkaar sloten gingen tussen de stukken van het kalf door. Het kalf was de *diathèmenos*.

Dat de 'testamentmaker' ook helemaal geen persoon kan zijn die een erfenis na gaat laten is ook duidelijk uit het vervolg en de context van Hebreeën 9.

*'Want een testament is bindend na iemands dood. Het wordt immers nooit van kracht zolang de maker van het testament nog leeft. **Daarom is ook het eerste niet zonder bloed ingewijd.**' (Heb. 9:17).*

'Daarom is het eerste verbond niet zonder bloed ingewijd.' Daar gaat het toch helemaal niet om de dood van een testamentmaker? Het gaat om het inwijden van het verbond; niet om het van kracht worden van een testament. Het eerste zinnetje 'want een testament is bindend na iemands dood' luidt letterlijk vertaald vanuit het Grieks: 'verbond want over doden vast'. Een verbond staat vast in de dood van het slachtoffer; dat is de zin van deze tekst. Daarom besprengde Mozes het volk, het altaar en het boek met het bloed.

De kalveren en bokken waren degene die stierven. Zij lieten toch geen erfenis na in hun testament? Dat zou je wel zo moeten concluderen als we het hebben over de testamentmaker die leeft en eerst moet sterven voordat het testament van kracht wordt.

Nee, het gaat hier over het bekrachtigen van het verbond. De bepalingen van het verbond werden in een boek geschreven. Dit is het boek van het verbond.

Het verbond werd van kracht toen de offerdieren werden geslacht. Hun bloed is het bloed van het verbond en daarmee werden het volk, het altaar en het boek van het verbond besprengd en zo werd dit van kracht.

Hoofdstuk 5

Het eerste verbond

In Hebreeën 9:15 zagen we in het vorige hoofdstuk dat Paulus het verbond met Israël op Sinai 'het eerste verbond' noemt. Aangaande dit eerste verbond schrijft Paulus nog meer in Hebreeën en dat geeft ons nuttig en helder onderwijs.

'Nu heeft Hij echter een zoveel voortreffelijker bediening ontvangen, zoals Hij ook van een beter verbond Middelaar is: een verbond dat in betere beloften is vastgelegd. Immers, als dat eerste verbond onberispelijk geweest was, zou er voor een tweede geen plaats zijn gezocht.' (Heb. 8:6, 7).

Het nieuwe verbond heet hier 'het tweede'. Dit verbond zou niet nodig geweest zijn als het eerste 'onberispelijk' geweest was. Het eerste verbond, het verbond met Israël op Sinai, was dus niet 'onberispelijk'. Dat lag niet aan het verbond, maar aan degenen met wie het verbond gesloten was.⁶

'Als Hij spreekt van een nieuw verbond, heeft Hij daarmee het eerste voor verouderd verklaard. En wat oud is verklaard en wat verouderd, staat op het punt te verdwijnen.' (Heb. 8:13).

Het eerste verbond wordt hier oud en verouderd genoemd. Daarom kunnen we van het eerste verbond ook spreken als van het oude verbond tegenover het nieuwe. Oud is niet zomaar oud. Paulus zegt de Hebreeën ook dat het op het punt staat te verdwijnen.⁷

⁶ Een blik in de concordantie geeft ons inzicht in hoe het Griekse woord voor 'onberispelijk' elders in het NT gebruikt wordt. *Amemptos* komt voor in Lukas 1:6; Filippenzen 2:15; 3:6; 1 Thessalonicenzen 3:13; Hebreeën 8:7. Telkens gaat het 'onberispelijk' zijn van personen.

⁷ SV: 'nabij de verdwijning'.

‘Nu had ook het eerste verbond verordeningen voor de eredienst en het aardse heiligdom.’ (Heb. 9:1).

Deze tekst verbindt het eerste verbond aan het ‘aardse heiligdom’ en de hogepriester. Dit heiligdom was de tabernakel, zoals het vervolg ons laat zien. De hogepriester ging eenmaal per jaar achter het tweede voorhangsel (Heb. 9:3), in de tweede tabernakel⁸ (Heb. 9:7). Dat deed hij niet zonder bloed, dat hij offerde voor zichzelf en de afdwalingen van het volk Israël.

Dit eerste heiligdom is een beeld in de zin van beeld van het origineel. Het origineel is het ware. Het beeld is een afschaduwung daarvan. De hogepriester is een beeld van Christus als Hogepriester van de toekomstige goederen. Het eerste verbond is daarom ook niet meer dan een beeld van het tweede, het nieuwe verbond. Zonder Christus valt het oude verbond niet te begrijpen.

Dat verklaart ons ook Hebrëen 10:1.

‘Want de wet, die slechts een schaduw heeft van de toekomstige heilsgoederen en niet het wezen van de dingen zelf, kan nooit met dezelfde offers, die zij jaar in jaar uit ononderbroken brengen, hen die naderen tot volmaaktheid brengen.’ (Heb. 10:1).

De wet heeft een schaduw van de toekomstige goederen. Het is niet het wezen van de dingen zelf. Niet het bloed van dieren kon het geweten reinigen of de verzoening van de misdaden teweegbrengen. Dat kon alleen het bloed van Christus.

Met de komst van Christus was het oude verbond ‘nabij de verdwijning’.

‘Toen zei Ik: Zie, Ik kom— in de boekrol is over Mij geschreven— om Uw wil te doen, o God. Daarvoor had Hij gezegd: Slachtoffer en

⁸ Het heilige der heiligen (Ex. 26:33).

*graanoffer en brandoffers en offers voor de zonde hebt U niet gewild en zij hebben U niet behaagd, hoewel zij overeenkomstig de wet worden gebracht. Daarna sprak Hij: Zie, Ik kom om Uw wil te doen, o God. **Hij neemt het eerste weg om het tweede daarvoor in de plaats te zetten. Op grond van die wil zijn wij geheiligd door het offer van het lichaam van Jezus Christus, eens en voor altijd gebracht.*** (Heb. 10:7-10).

Dat het hier inderdaad over het oude en het nieuwe verbond gaat, over het eerste en het tweede, laat de gehele context zien. In 10:1 ging het over de wet, het eerste verbond, dat een schaduw was. Hebreeën 10:16-18 eindigen met de werkelijkheid, het nieuwe verbond.

'Want na eerst gezegd te hebben: Dit is het verbond, dat Ik met hen na die dagen zal sluiten, zegt de Heere: Ik zal Mijn wetten in hun hart geven en Ik zal die in hun verstand schrijven, en aan hun zonden en hun wetteloze daden zal Ik beslist niet meer denken. Waar er nu vergeving voor is, is er geen offer voor de zonde meer nodig.' (Heb. 10:16-18).

Waar de werkelijkheid is gekomen kan de schaduw verdwijnen en dat is wat ook deze tekst ons leert. 'Hij neemt het eerste weg om het tweede daarvoor in de plaats te zetten.'

Hoofdstuk 6

Een oud verbond

We blijven nog even bij het verbond dat God met het volk op Sinai sloot. We hebben gezien dat dit het eerste of ook het oude verbond genoemd wordt. Deze benaming voor dit verbond lezen we ook in de tweede brief van Paulus aan de Korintiërs. Daar is het vertaald met ‘Oude Testament’ en heeft deze foutieve naam aan de Tenach⁹ gegeven.

‘Maar hun gedachten werden verhard, want tot op heden blijft diezelfde bedekking bij het lezen van het Oude Testament, zonder te worden weggenomen. Die bedekking wordt tenietgedaan in Christus.’ (2 Kor. 3:14).

Dit Oude Testament is dus het eerste verbond. Paulus bedoelt hier niet alleen de paar hoofdstukken die over de verbondssluiting gingen en de inhoud van het boek van het verbond, maar alles wat ermee te maken heeft. Feitelijk is het de hele geschiedenis van het volk onder dit oude verbond en daar horen bijvoorbeeld ook de Psalmen en de Profeten bij.

Paulus schrijft hier iets over dit oude verbond wat buitengewoon belangrijk is. Bij het lezen van dit verbond ligt er een bedekking of een sluier op het hart van de Israëlieten. Hij leidt het gebruik van dit woordje ‘bedekking’ in door Mozes die zijn gezicht moest bedekken, zodat de Israëlieten niet hun ogen gericht zouden houden op het einddoel van dat wat tenietgedaan zou worden (2 Kor. 3:7, 13). Hij verwijst hier naar de geschiedenis dat Mozes de stenen tafelen voor de tweede keer ontving, nadat die de eerste keer gebroken waren door de afgoderij van het volk en de woede van Mozes (Ex. 32).

⁹ De Tenach is de benaming voor de Wet, de Profeten en de Psalmen (Luk. 24:44) waarmee de Schriften van Israël moeten worden aangeduid; niet met Oude Testament dus.

*'Hij was daar namelijk veertig dagen en veertig nachten bij de HEERE. Hij at geen brood en dronk geen water. En God schreef op de tafelen de woorden van het verbond, de Tien Woorden. En het gebeurde, toen Mozes van de berg Sinai afdaalde – de twee tafelen van de getuigenis waren in Mozes' hand, toen hij van de berg afdaalde – dat Mozes niet wist dat **de huid van zijn gezicht glansde, omdat de HEERE met hem gesproken had**. Aäron en al de Israëlieten keken Mozes aan, en zie, de huid van zijn gezicht **glansde**. Daarom waren zij bevreesd om dichterbij hem te komen. Mozes riep hen echter bij zich. Aäron en al de leiders van de gemeenschap keerden naar hem terug, en Mozes sprak tot hen. Daarna kwamen al de Israëlieten naar voren en hij gebod hun alles wat de HEERE met hem besproken had op de berg Sinai. Nadat Mozes geëindigd had met hen te spreken, **legde hij een doek over zijn gezicht**. Maar telkens wanneer Mozes voor het aangezicht van de HEERE kwam om met Hem te spreken, deed hij de doek af, totdat hij weer naar buiten ging. En wanneer hij naar buiten gegaan was, sprak hij tot de Israëlieten wat hem geboden was. En als de Israëlieten aan het gezicht van Mozes zagen dat **de huid van het gezicht van Mozes glansde**, dan deed Mozes de doek weer over zijn gezicht, totdat hij naar binnen ging om met Hem te spreken.'* (Ex. 34:28-35).

Mozes verscheen voor het aangezicht van de Heere. De Heere sprak met hem. Daardoor begon de huid van zijn gezicht te glanzen. Dat glanzen was zo sterk dat de Israëlieten bang waren om hem aan te zien en dat zelfs niet konden! Dat was de reden waarom Mozes, als hij weer onder het volk kwam, een doek over zijn gezicht legde. Dit is de bedekking of sluier waar in 2 Korinthe 3 over wordt gesproken.

Mozes legde een sluier op zijn gezicht

'opdat de Israëlieten hun ogen niet gericht zouden houden op het einddoel van wat tenietgedaan wordt.' (2 Kor. 3:13).

Waar gaat dit allemaal over?

Waarom zegt Paulus dit?

Wat is nu eigenlijk 'het einddoel van wat tenietgedaan wordt'?

Wat wordt er tenietgedaan?

Dat zijn belangrijke vragen om dit gedeelte te kunnen begrijpen.

Paulus gebruikt het bedekken van het aangezicht van Mozes vanwege de glinstering in een tegenstelling. Wat Mozes deed, doet hij, Paulus, juist niet! Hij gebruikt alle vrijmoedigheid in zijn prediking om de volle heerlijkheid van zijn prediking tot uiting te laten komen.

*'Want als wat tenietgedaan wordt in heerlijkheid was, veel meer is wat blijft in heerlijkheid. Omdat wij dan een dergelijke hoop bezitten, **gaan wij met veel vrijmoedigheid te werk, en doen wij niet zoals Mozes, die een bedekking op zijn gezicht legde, opdat de Israëlieten hun ogen niet gericht zouden houden op het einddoel van wat tenietgedaan wordt.**' (2 Kor. 3:11-13).*

Paulus maakte Christus bekend. Dat was zijn prediking. Dat deed hij 'met veel vrijmoedigheid'. Hij was niet bang dat de glinstering voor zijn hoorders te sterk zou worden.

Daarom noemt hij ook 'het einddoel van wat tenietgedaan wordt'. Wat tenietgedaan wordt is het oude verbond. Dat hebben we al eerder gezien in Hebreeën. Het einddoel daarvan, van wat tenietgedaan wordt, is Christus, de Persoon Die Paulus predikte. Paulus sprak over Zijn heerlijkheid en wilde Hem bij de harten van Zijn toehoorders krijgen.

Het einddoel van wat tenietgedaan wordt is Christus. Hij is de heerlijkheid van de Heere en door Hem ging de huid van het gezicht van Mozes glanzen.

‘Want het einddoel van de wet is Christus, tot gerechtigheid voor ieder die gelooft.’ (Rom. 10:4).

De wet en het eerste verbond zijn geen einddoel in zichzelf. Ze hebben een ander einddoel. Ze wijzen op Christus. Het einddoel van het eerste verbond was niet dat dit altijd zou blijven bestaan. God heeft in Zijn Zoon gedaan wat voor de wet onmogelijk was: de zonde veroordeeld in het vlees (Rom. 8:3, 4). Dat was geen gebrek in de wet; de wet was en is volmaakt. De wet was krachteloos door het vlees. Het einddoel van de wet was te wijzen op de Persoon Die komen zou. Dat is de betekenis van Romeinen 10:4 en 2 Korinthe 3:13: ‘het einddoel van de wet is Christus’ en ‘het einddoel van wat tenietgedaan wordt’.

Dat bedoelt de Heere Jezus ook met Lukas 24:44.

‘...dat alles vervuld moest worden wat over Mij geschreven staat in de Wet van Mozes en in de Profeten en in de Psalmen.’ (Luk. 24:44).

Dat bedoelde Hij toen Hij met de Farizeeën over de Schriften sprak.

‘U onderzoekt de Schriften, want u denkt daardoor eeuwig leven te hebben, en die zijn het die van Mij getuigen.’ (Joh. 5:39).

Als jullie menen te denken dat jullie door het onderzoeken van de Schriften het eeuwige leven hebben, dan is dat alleen, omdat diezelfde Schriften van Mij getuigen.

Als Paulus spreekt over een gerechtigheid geopenbaard is zonder de wet, bedoelt hij ook dat met die openbaring de wet aan zijn doel heeft voldaan.

‘Maar nu is zonder de wet gerechtigheid van God geopenbaard, waarvan door de Wet en de Profeten is getuigd’ (Rom. 3:21).

Die gerechtigheid is de 'gerechtigheid van God door het geloof van Jezus Christus' (Rom. 3:22, SV). Die gerechtigheid lag niet in de wet zelf. De wet getuigde daarvan, maar was die niet zelf. De geopenbaarde gerechtigheid was het einddoel van de wet. De wet zelf zou tenietgedaan worden.

Dat is ook de betekenis van Galaten 3:23-25.

'Voordat het geloof echter kwam, werden wij door de wet bewaakt, als gevangenen opgesloten, totdat het geloof geopenbaard zou worden. Zo is dan de wet onze leermeester geweest tot Christus, opdat wij uit het geloof gerechtvaardigd zouden worden. Maar nu het geloof gekomen is, zijn wij niet meer onder een leermeester.' (Gal. 3:23-25).

'We' waren onder de wet, totdat het geloof van Jezus Christus geopenbaard zou worden. De wet was een leermeester tot op de tijd dat dit geloof geopenbaard zou worden. 'We' zijn niet meer onder de wet nu het geloof van Jezus Christus gekomen is.

Het geloof van Jezus Christus is gekomen en de wet is tenietgedaan.

Degenen over wie Paulus in 2 Korinthe 3 schrijft hebben dit niet begrepen. Mozes legde een sluier over zijn gezicht, zodat de Israëlieten niet te sterk zouden staren op de heerlijkheid van dat eerste verbond. Dat zouden ze niet kunnen dragen. Het zou hen verblinden. Maar uiteindelijk hebben ze al de heerlijkheid gemist, door de verharding van hun gedachten (2 Kor. 3:14). Ze hebben een sluier over de Schrift en over hun hart gelegd. De sluier die Mozes over zijn gezicht legde was ervoor bedoeld dat zij niet verblind zouden worden dóór de heerlijkheid. Het resultaat was dat zij verblind werden vóór de heerlijkheid. Dat was niet Mozes' schuld. Dat was niet Gods schuld. Dat was de dwaasheid van het volk zelf die door menselijke gedachten, geschriften en tradities Gods Woord liet versluieren, waardoor zij de heerlijkheid misten. Hoe dom van de christelijke kerk met dit voorbeeld voor ogen als zij hetzelfde doet. De heerlijkheid van Christus

is geopenbaard, maar hoe dwaas is het als in plaats van die te prediken zoals Paulus dat deed, de wet en allerlei leringen en geboden van mensen hiervoor in de plaats worden gesteld. Dit is met recht 'vervangingstheologie', de kerk in plaats van Israël. Dezelfde fouten die Israël maakte worden dan herhaald, tegen alle waarschuwingen in (2 Tim. 4:3, bijvoorbeeld).

Is het in de meeste gelederen van de protestantse kerken eigenlijk niet nog erger dan met Israël? De kerk zegt wel *Sola Scriptura*, maar bedoelt zij niet iets totaal anders. In Israël werd *Sola Scriptura* al snel losgelaten ten gunste van de mondelinge overlevering van de vaders. De toepassing van de woorden van 2 Korinthe 3:14 en 15 hoeven we echt niet ver te zoeken.

'Maar hun gedachten werden verhard, want tot op heden blijft diezelfde bedekking bij het lezen van het Oude Testament, zonder te worden weggenomen. Die bedekking wordt tenietgedaan in Christus. Ja, tot op heden ligt er, wanneer Mozes gelezen wordt, een bedekking op hun hart.' (2 Kor. 3:14, 15).

Gode zij dank. Niet alleen het oude verbond wordt 'tenietgedaan' ook 'die bedekking wordt tenietgedaan'. De bedekking wordt tenietgedaan door Christus (2 Kor. 3:14). Ze wordt weggenomen wanneer het volk tot de Heere bekeerd zal zijn (2 Kor. 3:16).

Mozes legde een sluier op zijn gezicht. Paulus deed dat niet. Paulus preekte Christus in Zijn volle heerlijkheid.

'Dewijl wij dan zodanige hoop hebben, zo gebruiken wij vele vrijmoedigheid in het spreken' (2 Kor. 3:12, SV).

Hier sluit het laatste vers van dit hoofdstuk op aan. Wij aanschouwen nu allen met een onbedekt gezicht de heerlijkheid van de Heere. Als we geen bedekking over de Schrift leggen zien we de heerlijkheid van de Heere.

‘Wij allen nu, die met onbedekt gezicht de heerlijkheid van de Heere als in een spiegel aanschouwen, worden van gedaante veranderd naar hetzelfde beeld, van heerlijkheid tot heerlijkheid, zoals dit door de Geest van de Heere bewerkt wordt.’ (2 Kor. 3:18).

We aanschouwen als in een spiegel, maar wel met een onbedekt gezicht. De heerlijkheid van de Heere weerkaatst in die spiegel en zo en niet anders worden we naar hetzelfde beeld van gedaante veranderd, zoals dit door de Geest van de Heere bewerkt wordt. Niet door werken. Niet door redeneren. Niet door filosoferen, noch door theologiseren. Door aanschouwen. Hoe aanschouwen we dan? Door het Woord van God. Door het drinken van de zuivere melk van het Woord alleen (1 Pet. 2:2).

De woorden ‘van gedaante veranderd’ hebben ons hierin een waardevolle les te leren. In het Grieks is het één woord, *metamorfoöo*. Ons woord metamorfose komt ervandaan. Het komt in de Bijbel vier keer voor.

In Romeinen 12:2 worden de gelovigen vermaand de wereld niet gelijkvormig te worden, maar van gedaante veranderd te worden.

*‘En word niet aan deze wereld gelijkvormig, maar **word innerlijk veranderd** door de vernieuwing van uw gezindheid om te kunnen onderscheiden wat de goede, welbehaglijke en volmaakte wil van God is.’ (Rom. 12:2).*

Het zwartgedrukte is de vertaling van het Griekse woord. Het staat in deze tekst tegenover het gelijkvormig worden aan deze wereld.¹⁰ Alleen Petrus gebruikt dit woord ook één keer.

¹⁰ Grieks *aioon*, ‘eeuw’.

*'Word als gehoorzame kinderen niet **gelijkvormig** aan de begeerten die er vroeger in de tijd van uw onwetendheid waren.'* (1 Pet. 1:14).

Van gedaante veranderd worden, niet gelijkvormig worden; dat is de opdracht. Hoe doen we dat?

De andere twee keer waar *metamorfoöo* gebruikt wordt is op de berg der verheerlijking in Mattheüs en Markus.

*'En Hij werd voor hun ogen **van gedaante veranderd**; Zijn gezicht straalde als de zon en Zijn kleren werden wit als het licht.'* (Mat. 17:2).

De discipelen zagen de heerlijkheid van de Heere!

Het aanschouwen van die heerlijkheid verandert ons door de vernieuwing van onze gezindheid, van heerlijkheid tot heerlijkheid, 'als van des Heeren Geest' (Rom. 12:2, 2 Kor. 3:18, SV).

Als onze gezichten nog bedekt zijn, of als er voor ons nog een sluier over het Woord van God ligt, dat Hij die dan wegtrekt en ons Zijn heerlijkheid in Christus toont.

Hoofdstuk 7

De bediening van de verdoemenis

In het hoofdstuk waarin we de term ‘het oude verbond’ tegenkwamen (2 Kor. 3), staan nog een paar benamingen voor dit verbond.

‘de letter’ (2 Kor. 3:6)

‘de bediening van de dood, met letters in stenen gegrift’ (2 Kor. 3:7)

‘de bediening van de verdoemenis’ (2 Kor. 3:9)

‘wat tenietgedaan wordt’ (2 Kor. 3:11)

Van elk van deze vier noemt Paulus een tegenhanger.

‘De letter’ staat tegenover ‘de Geest’ (2 Kor. 3:6).

‘De bediening van de dood, met letters in stenen gegrift’ staat tegenover ‘de bediening van de Geest’ (2 Kor. 3:8).

‘De bediening van de verdoemenis’ staat tegenover ‘de bediening van de rechtvaardigheid’ (2 Kor. 3:9).

‘Wat tenietgedaan wordt’ heeft zijn tegenhanger in ‘wat blijft’ (2 Kor. 3:11).

Het is goed om deze termen helder te hebben.

Op de volgende bladzijde staan ze nog een keer naast elkaar.

Deze vier worden ingeklemd door de benamingen ‘nieuwe verbond’ (2 Kor. 3:6) en ‘oude verbond’ (2 Kor. 3:14).¹¹

Verder valt direct op dat de heerlijkheid van het ene verbond vergeleken wordt met die van het ander.

Het oude verbond was in heerlijkheid. Hoeveel te meer dan het nieuwe. Het nieuwe is zelfs overvloedig in heerlijkheid. Deze ‘heerlijkheden’ worden in vers 10 nog een keer met elkaar vergeleken.

¹¹ De benaming ‘testament’ zet ons helemaal op het verkeerde been. Het gaat hier over Gods verbonden met Israël, niet over testamenten.

‘Immers, zelfs dat wat verheerlijkt was, is in dit opzicht niet heerlijk geweest, vergeleken met de allesovertreffende heerlijkheid.’ (2 Kor. 3:10).

‘Wat teniet gedaan wordt’ is in de vorige hoofdstukken voldoende naar voren gekomen. In dit hoofdstuk kijken we naar de andere benamingen, met name ‘de bediening van de verdoemenis’.

Het Oude en het Nieuwe verbond	
Oud	Nieuw
1. de letter doodt	de Geest maakt levend
2. de bediening van de dood was in heerlijkheid	de bediening van de Geest hoeveel te meer in heerlijkheid
3. de bediening van de verdoemenis is heerlijkheid geweest	de bediening van de rechtvaardigheid is veel meer overvloedig in heerlijkheid
4. wat tenietgedaan wordt in heerlijkheid	wat blijft veel meer in heerlijkheid

Het woordje ‘verdoemenis’ is de vertaling van het Griekse *katakrisis*. Paulus gebruikt het nog één keer meer, namelijk in 2 Korinthe 7:3. Daar wordt het vertaald met ‘veroordeling’ (SV) in een zin die de HSV ombuigt, zodat het daar vertaald wordt met het werkwoord ‘oordelen’. Dit zijn de enige keren dat we dit woord in het NT tegenkomen.

Een woordje dat sterk met *katakrisis* verwant is en afgeleid is van hetzelfde werkwoord *katakrinoo*, is het woordje *katakrima*. Dit woord komt driemaal voor en wel in de brief aan de Romeinen.

*‘En het is met de gave niet zoals het was door de ene die zondigde. Want de veroordeling leidde ten gevolge van één overtreding wel tot **verdoemenis**, maar de genadegave bij vele overtredingen tot rechtvaardiging.’* (Rom. 5:16).

*‘Zoals dus door één overtreding de veroordeling gekomen is over alle mensen tot **verdoemenis**, zo komt ook door één rechtvaardigheid de genade over alle mensen tot rechtvaardiging van het leven.’* (Rom. 5:18).

*‘Dus is er nu geen **verdoemenis** voor hen die in Christus Jezus zijn, die niet naar het vlees wandelen, maar naar de Geest.’* (Rom. 8:1).

Het verschil tussen *katakrima* en *katakrisis* lijkt de passieve en de actieve kant te zijn. De wet veroordeelt. Dat is dus de bediening van de *katakrisis*, veroordeling, actief.

De mens wordt veroordeeld. Daarop is dan het woordje *katakrima*, passief, van toepassing.

In elk van de teksten staat ‘verdoemenis’ of ‘veroordeling’ tegenover rechtvaardigheid of rechtvaardiging. Opmerkelijk is dat ook hier het Grieks enigszins verschilt. In Romeinen 5 en 8:4 (‘rechtvaardige eis’) is het *dikaiooma*. In 2 Korinthe 3 is het *dikaiosunè*. Ook hier zit het

verschil in het actieve en passieve. Een bediening die de rechtvaardiging aanbrengt en de mensen die de rechtvaardiging ontvangen. Deze vergelijking met de brief aan de Romeinen zit vol van heel leerzaam onderwijs. Het belangrijkste voor ons is nu dat zoals Adam en Christus tegenover elkaar staan in Romeinen 5 en daarmee de veroordeling en rechtvaardigmaking, zo ook het oude en nieuwe verbond tegenover elkaar staan.

Ik trek hiermee oude en nieuwe verbond in 2 Korinthe 3 niet gelijk met 'Adam en Christus' in Romeinen. Het oude en nieuwe verbond gaan over het volk Israël. Adam en Christus gaan over de mens in het algemeen, Jood en heiden. Ze zijn wel heel erg met elkaar verwant. Het een zegt iets over het ander.

De geschiedenis van het volk Israël geeft ons lessen; persoonlijk. In Romeinen gaat het niet over verbonden. Het woord 'verbond' komt in heel Romeinen 1-8 niet voor. Het verschijnt pas in het gedeelte wanneer het over het volk Israël gaat, in 9:4 en 11:27.

Wat ik met deze vergelijking met Romeinen wel wil zeggen is dat 'in Adam' en 'in Christus' net zo'n groot verschil is als 'onder het oude verbond' en 'onder het nieuwe verbond'. Ook onder het oude verbond was er alleen verlossing als het einddoel van de wet in zicht was; en het einddoel was Christus.

De letter doodt en de Geest maakt levend.

Dat is ook het verschil tussen wandelen naar het vlees en wandelen naar de Geest (Rom. 8:1, 4).

'Immers, zij die naar het vlees zijn, bedenken de dingen van het vlees, maar zij die naar de Geest zijn, de dingen van de Geest. Want het bedenken van het vlees is de dood, maar het bedenken van de Geest is leven en vrede.' (Rom. 8:5, 6).

Meer lezen?

Zie deel 10: Verbonden in de Bijbel (deel 3)

